

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR
DE INHOUD VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
NOTA OPPERVLAKTEDELFSTOFFENWINNING WATEREN
IJSELMEERGEBIED 1989-1998

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport Nota oppervlaktedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989-1998/
[Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht: Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-71887-48-0

SISO 614.62 UDC [504.064.2:622.3](492.8)

Trefw.: milieu-effectrapportering; IJsselmeergebied/ oppervlaktedelfstoffenwinning; IJsselmeergebied.

commissie voor de milieu-effectrapportage
WERKGROEP m.e.r. ONTGRONDINGENPLAN IJsselMEER

Aan de directeur-generaal van de
Rijkswaterstaat, ir. J. van Dixhoorn
Postbus 20906
2500 EX 's GRAVENHAGE

uw kenmerk
FSO 22361

uw brief

ons kenmerk
U426-87/K1/js/157-41

onderwerp
Milieu-effectrapportage
Ontgrondingen IJsselmeer

utrecht,
16 oktober 1987

Met bovengenoemde brief verzocht U de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Nota Oppervlakedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989-1998.

Hierbij bied ik U het advies aan van de Commissie voor de milieu-effectrapportage overeenkomstig artikel 41, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). Voor de inhoud van het advies verwijs ik kortheidshalve naar de samenvatting, waarin de belangrijkste aandachtspunten uit het advies zijn bijeengebracht.

In de inleidende notitie ten behoeve van de milieu-effectrapportage betreffende de nota Oppervlakedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied (de zgn. startnotitie) kondigt de initiatiefnemer aan dat de milieu-effectrapportage (m.e.r.) zich in principe zal beperken tot de oppervlakedelfstof ophoogzand, omdat met name die winning betrekking kan hebben op winplaatsen groter dan 100 ha.

De Commissie is van mening dat de m.e.r. zich niet zou moeten beperken tot de gevolgen van de winning van deze delfstof maar tevens betrekking zou moeten hebben op het beleid voor de mogelijke winning van andere oppervlakedelfstoffen in de wateren van het IJsselmeergebied omdat dit, wellicht op minder grote schaal, overeenkomstige gevolgen voor het milieu kan hebben.

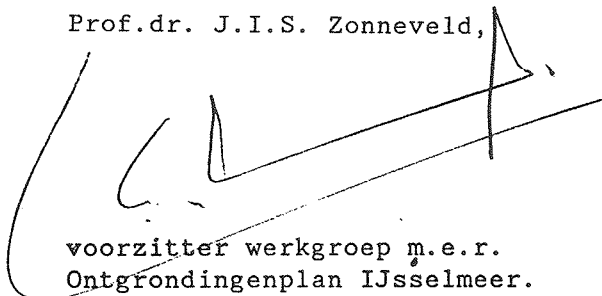
Wat betreft de oppervlakedelfstof ophoogzand wil de Commissie er op wijzen dat de m.e.r. zich zou moeten richten op alle winlocaties (inclusief de winlocaties kleiner dan 100 ha) van deze delfstof in de wateren van het IJsselmeergebied in de periode 1989-1998.

In het onderhavige advies voor richtlijnen met betrekking tot het ontgrondingenbeleid in de wateren van het IJsselmeergebied in de periode 1989-1998 zijn verschillende aandachtspunten opgenomen, die bij nadere beschouwing pas later, op vergunningenniveau, uitgewerkt kunnen worden. De Commissie heeft voor deze opzet gekozen om nu reeds een zo volledig mogelijk beeld te geven van de diverse milieu-aspecten die -naar haar mening- ten aanzien van de geplande activiteiten spelen.

Tenslotte wil ik wijzen op de besluitvorming inzake het Regionale Ontgrondingenplan voor de Noordzee, waarvoor eveneens m.e.r. wordt toegepast. Het beleid met betrekking tot de winning van oppervlaktedelfstoffen in de Noordzee kan van grote betekenis zijn voor de hoeveelheden te winnen oppervlaktedelfstoffen in de wateren van het IJsselmeergebied. Een goede inhoudelijke coördinatie tussen deze twee m.e.r.-procedures lijkt de Commissie daarom van groot belang.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te kunnen leveren aan de vaststelling van de richtlijnen. Zij zal gaarne vernemen op welke wijze U gebruik zult willen maken van haar aanbevelingen voor de vaststelling van de gewenste inhoud van het MER.

Prof.dr. J.I.S. Zonneveld,

voorzitter werkgroep m.e.r.
Ontgrondingenplan IJsselmeer.

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR DE INHOUD VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
NOTA OPPERVLAKTEDELFSTOFFENWINNING WATEREN IJSSELMEERGEBIED 1989-1998

Advies op grond van artikel 41 n, eerste lid van de Wet van 23 april 1986 tot uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming over de Nota Oppervlakte-delfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989-1998.

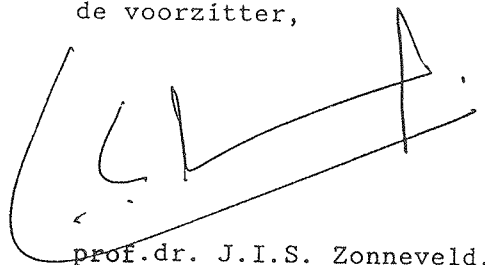
Uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat.

de secretaris,

drs. R.L.J.M. Klerks.

de voorzitter,

prof.dr. J.I.S. Zonneveld.

Utrecht, 16 oktober 1987.

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. SAMENVATTING	1
2. INLEIDING	4
3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	5
3.1 Probleemstelling	5
3.2 Doel van het voornemen	6
4. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOU- WING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	6
4.1 De voorgenomen activiteit	6
4.2 Alternatieven	7
4.2.1 Nulalternatief	7
4.2.2 Doelstellingsalternatieven	7
4.2.3 Locatie-alternatieven	8
4.2.4 Uitvoeringsalternatieven	8
4.2.5 Het meest milieu-vriendelijke alternatief	8
5. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	8
6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONT- WIKKELINGEN VAN DAT MILIEU	10
7. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	11
7.1. Algemeen	11
7.2. Prioriteiten en mate van detail bij de gevolgen per milieu-aspect	11
7.3. Bodem- en grondwater	12
7.4. Oppervlaktewater/waterkwaliteit	12
7.5. Flora	12
7.6. Fauna	13
7.7. Cultureel erfgoed	13
7.8. Veiligheid en volksgezondheid	13
7.9. Indirecte gevolgen en gevolgen van secundaire activi- teiten	14
8. VERGELIJKING VAN DE TE VERWACHTEN AUTONOME ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN	14
9. OVERZICHT VAN DE LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	14
10. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	15
11. SAMENVATTING VAN HET MER	16

BIJLAGEN:

1. Openbare bekendmaking van de Minister van Verkeer en Waterstaat omtrent milieu-effectrapportage voor de Nota Oppervlakedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989-1998, in de Staatscourant van 14 augustus 1987.
2. Brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat van 27 juli 1987 met verzoek om advies.
3. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage.
4. Lijst van inspraakreacties ter beschikking per 12.10.1987.

1. SAMENVATTING

De directie Zuiderzeewerken van Rijkswaterstaat is voornemens een beleid op te stellen voor de winning van oppervlaktedelfstoffen in de wateren van het IJsselmeergebied voor de periode 1989-1998.

Ten behoeve van de besluitvorming over de nota Oppervlaktedelfstoffenwinning Wateren IJsselmeergebied 1989-1998 wordt een milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. Het doel van het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage is de milieu-aspecten van het voorgenomen beleid ten aanzien van de winning van oppervlaktedelfstoffen in het IJsselmeergebied in de periode 1989-1998 af te bakenen en de gewenste inhoud van het milieu-effectrapport (MER) aan te geven.

Het advies van de Commissie is opgezet in de volgorde van de onderwerpen welke een milieu-effectrapport tenminste moet bevatten volgens artikel 41j van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Staatsblad 1986, 211). De belangrijkste onderdelen van dit advies zijn hierna samengevat in de vorm van een aantal vragen en punten waaraan in het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming aandacht zal moeten worden gegeven¹).

Probleemstelling en doel (par. 3)

- Hoe luiden de prognoses t.a.v. de behoefte aan oppervlaktedelfstoffen in de regio's rond het IJsselmeergebied en welk deel hiervan zou in de wateren van het IJsselmeergebied moeten worden gewonnen? Welke veronderstellingen liggen hieraan ten grondslag?
- Welke mogelijkheden voor een beperking van de te winnen hoeveelheden ophoogzand in het IJsselmeergebied bieden de vergroting van de winning van ophoogzand elders (bijv. Noordzee) en een versterking van een zuinig gebruik en het hergebruik van materialen voor ophoging?
- Welke randvoorwaarden gelden, vanuit milieu-oogpunt, voor de winning van oppervlaktedelfstoffen in het IJsselmeergebied?
- Hoe luiden de prognoses voor de winning van oppervlaktedelfstoffen in het IJsselmeergebied?
- Welke beoordelingscriteria kunnen worden aangegeven waaraan de alternatieven en varianten kunnen worden getoetst?

De activiteit en de alternatieven (par. 4)

- Welke zijn de beoogde gebieden voor de winning van ophoogzand? Welke winddiepte en oppervlakte is voor deze gebieden voorzien?
- Welke dikte, samenstelling en mate van eventuele verontreiniging hebben de deklagen van de beoogde wingebieden?
- Welke compenserende en mitigerende maatregelen worden overwogen?
- Welke alternatieven worden overwogen? Naar de mening van de Commissie behoren daartoe in ieder geval het nulalternatief (als referentiek-

¹ Tussen haakjes zijn de bijbehorende paragrafen van het advies aangegeven.

der), doelstellingsalternatieven, locatie-alternatieven, uitvoeringsalternatieven en het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast (het zogeheten meest milieu-vriendelijke alternatief).

- Het nulalternatief kan worden opgevat als een referentiekader voor de beoordeling van de milieu-effecten (par. 4.2.1).
- Welke alternatieve mogelijkheden zijn redelijkerwijs in beschouwing te nemen om het gestelde doel te bereiken (par. 4.2.2)?
- Op basis van welke (milieu-)criteria kan tot een aanwijzing van mogelijke winlocaties worden gekomen (par. 4.2.3)?
- Welke uitvoeringsvarianten zijn denkbaar voor het winnen van ophoogzand in het IJsselmeergebied en wat zijn hiervan de consequenties voor het milieu (par. 4.2.4)?
- Hoe en op welke locaties zou er ophoogzand moeten worden gewonnen in het IJsselmeer indien de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast (par. 4.2.5)?

Besluitvorming (par. 5)

- Hoe zal de besluitvorming over de activiteit verlopen en voor welk besluit wordt het MER opgesteld? Welke procedure en welk tijdplan worden daarbij gevolgd?
- Welke reeds genomen besluiten of beleidsvoornemens stellen randvoorwaarden of beperkingen aan de besluitvorming?
- Welke andere besluiten zullen nog genomen moeten worden om de ontgroningen te kunnen realiseren?

Het bestaande milieu (par. 6)

- De omvang van het studiegebied varieert per milieu-aspect en omvat die gebieden waar meetbare of bespeurbare milieu-veranderingen kunnen worden verwacht ten gevolge van de uitvoering van de voorgenomen activiteit of alternatieven daarvan.
- De bestaande toestand van het milieu dient beschreven te worden voor zover die toestand van belang is voor de voorspelling van de te verwachten milieu-effecten.
- De volgende milieu-aspecten verdienen bij dit onderdeel van het MER met name aandacht: abiotische kenmerken (water en bodem), biotische kenmerken (vegetatie, microflora, bodemfauna, vissen en vogels) en de te verwachten ontwikkelingen van het milieu.

Gevolgen voor het milieu (par. 7)

- Welke voorspellingsmethoden en -modellen zijn gebruikt?
- In de paragrafen 7.3 tot en met 7.9 van het advies wordt, voornamelijk in de vorm van vragen, ingegaan op de te verwachten gevolgen per milieu-aspect. Bij de behandeling van deze gevolgen per milieu-aspect zal ook gelet moeten worden op de onderlinge afhankelijkheid van en de samenhang tussen de onderscheiden milieu-aspecten.
- De gevolgen per milieu-aspect betreffen bodem en grondwater, oppervlaktewater/waterkwaliteit, flora, fauna, cultureel erfgoed, veiligheid en volksgezondheid en indirecte gevolgen en gevolgen van secundaire activiteiten.

Betekenis van de gevolgen voor het milieu van de verschillende te beschrijven alternatieven (par.8)

- Hoe worden de gevolgen voor het milieu van de verschillende alternatieven beoordeeld en in hoeverre zijn deze in onderlinge vergelijking per milieu-aspect te waarderen?

Leemten in kennis en informatie (par.9).

- Welke leemten in kennis en informatie bestaan er nog? Welke onzekerheden zijn er ten aanzien van de gebruikte gegevens, de gebruikte voorspellingsmethoden en de te verwachten milieu-gevolgen?
- Wat is het belang van deze leemten in kennis voor de besluitvorming?
- Welke voorbereidingen zullen worden getroffen om de werkelijk optredende gevolgen voor het milieu te kunnen meten (evalueren) en zonodig te corrigeren na realisering van de ontgrondingen?

Vorm en presentatie van het MER (par. 10)

- Het MER kan worden opgesteld als afzonderlijk document of als onderdeel van de ontwerp-Nota Oppervlaktedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989-1998. In het laatste geval zal het MER dan wel afzonderlijk herkenbaar moeten zijn.
- De inhoud van het MER zal zo objectief mogelijk moeten zijn en moeten worden gericht op de bij de betrokkenen levende vragen.

Samenvatting van het MER (par.11)

De kern van alle hoofdonderdelen van het MER zal duidelijk en overzichtelijk moeten worden samengevat.

2. INLEIDING

Het landelijk beleid ten aanzien van de oppervlakedelfstoffenvoorziening heeft inmiddels gestalte gekregen in de ontwerp landelijke beleidsnota voor de oppervlakedelfstoffenvoorziening "Geground ontgronden" (mei 1987). Omdat de wateren van het IJsselmeergebied (hieronder wordt verstaan het IJsselmeer, het Markermeer, het IJmeer, het Gooimeer, het Wolderwijd, het Veluwemeer, het Ketelmeer en het Zwartemeer) daarbij zijn betrokken, wordt het ontgrondingenbeleid in deze wateren, voor de jaren 1989-1998, nader uitgewerkt in de momenteel in voorbereiding zijnde Nota Oppervlakedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied (Nota 1989-1998).

Het doel van de Nota 1989-1998 kan worden omschreven als:

- het aanwijzen van wingebieden ter uitwerking van het landelijk beleid ten behoeve van de regionale behoefte aan oppervlakedelfstoffen;
- het afstemmen van de aanwijzing van wingebieden met het beleid op andere terreinen.

Per brief van 27 juli 1987 (bijlage 2) verzocht de Minister van Verkeer en Waterstaat de Commissie voor de milieu-effectrapportage te adviseren over de richtlijnen met betrekking tot de inhoud van het door de initiatiefnemer (Rijkswaterstaat Directie Zuiderzeewerken) op te stellen milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Nota Oppervlakedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989-1998. Op 17 augustus 1987 is door Rijkswaterstaat als bevoegd gezag hiertoe de procedure gestart. In deze procedure worden de regels toegepast met betrekking tot milieu-effectrapportage (m.e.r.) uit de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Staatsblad 211). De bekendmaking van de start van de m.e.r. vond plaats in de Staatscourant van 14 augustus 1987 (bijlage 1).

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd. De Commissie vergaderde op 11 september, 28 september en 12 oktober 1987. Tevens is op 11 september door Rijkswaterstaat een toelichting op het voornemen en de procedure gegeven. Vertegenwoordigers van de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer wisselden op 5 oktober 1987 van gedachten naar aanleiding van het concept-advies van de Commissie.

Het doel van het advies van de Commissie is de milieu-aspecten van het voorgenomen beleid ten aanzien van de winning van oppervlakedelfstoffen in het IJsselmeergebied in de periode 1989-1998 af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven.

Van de Hoofddirectie van de waterstaat zijn een aantal inspraakreacties ontvangen (zie bijlage 4). Voorzover deze reacties betrekking hebben op milieu-aspecten van de activiteit, heeft de Commissie ze in haar beschouwingen ten behoeve van het advies voor richtlijnen betrokken.

Het advies is samengesteld in volgorde van onderwerpen welke een MER tenminste moet bevatten volgens artikel 41 j van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne. Hoofdstuk 1 bevat een samenvatting van de belangrijkste onderdelen van dit advies in de vorm van beknopt geformuleerde vragen waaraan in het MER ten behoeve van de besluitvorming aandacht zal moeten worden geschonken.

3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Het MER dient een nauwkeurige en operationele omschrijving te bevatten van het doel en belang van het voornemen of wel hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd (artikel 41 j, lid 1 onder 3).

In het MER dient te worden beschreven aan welke behoeften en taakstellingen door het beleid zoals dat wordt omschreven in de Nota 1989-1998 wordt voldaan.

3.1 Probleemstelling

Ten behoeve van een duidelijke afbakening van de probleemstelling dient in het MER te worden ingegaan op de behoefte aan oppervlakedelfstoffen, de categorieën oppervlakedelfstoffen waarvoor het plan wordt opgesteld, een aanduiding van de regio's waarbinnen de betreffende oppervlakedelfstoffen worden afgezet, de randvoorwaarden die gelden voor de winning van oppervlakedelfstoffen in het IJsselmeergebied en de toepassing van alternatieve materialen.

Hierbij kunnen de volgende vragen van dienst zijn:

- Binnen welke afstand van het IJsselmeergebied worden de oppervlakedelfstoffen afgezet?
- Hoe luiden de prognoses t.a.v. de behoefte aan oppervlakedelfstoffen in de regio's rond het IJsselmeergebied en welk deel hiervan zou in het IJsselmeergebied moeten worden gewonnen? Welke veronderstellingen liggen hieraan ten grondslag?
- Welke mogelijkheden biedt de vergroting van de winning van ophoogzand elders (o.a. Noordzee) ter vervanging van in het IJsselmeergebied te winnen ophoogzand?
- Welke mogelijkheden bieden een versterking van een zuinig gebruik en van het hergebruik van materiaal voor ophoging ter beperking van de in het IJsselmeer te winnen hoeveelheden?
- Hoe luiden de prognoses t.a.v. de toepassingsmogelijkheden van alternatieve materialen voor ophoging?
- Welke randvoorwaarden gelden, vanuit milieu-oogpunt, voor de winning van oppervlakedelfstoffen in het IJsselmeergebied?
- In hoeverre kan door verruiming van de vaargeulen in het IJsselmeergebied en de randmeren in de behoefte worden voorzien?

- Hoe luiden de indicaties voor de mogelijkheden van oppervlaktedelfstoffenwinning na 1998 in de wateren van het IJsselmeergebied?

3.2 Doel van het voornemen

Uit de hiervoor aangeduide probleemstelling moet in het MER het doel en het belang van het voornemen afgeleid worden.

Er dienen beoordelingscriteria te worden aangegeven waaraan de alternatieven en varianten die in het MER worden uitgewerkt, kunnen worden getoetst. Tot deze criteria behoren onder meer de normen en streefwaarden van het milieubeleid (zie paragraaf 5).

4. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

In het MER moeten de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven (en varianten daarvan) worden beschreven en uitgewerkt.

Van een voorgenomen activiteit is sprake wanneer de initiatiefnemer voorkeur heeft voor één bepaalde manier om zijn doel te bereiken. De motivering voor de keuze dient in het MER te worden uiteengezet.

In het geval van een MER op beleidsplan-niveau gaat het als regel niet om één bepaalde voorgenomen activiteit, maar om een reeks van mogelijkheden (alternatieven), waaruit naderhand een keuze moet worden gemaakt. Er is dan dus geen specifiek "voorkeursalternatief".

4.1 De voorgenomen activiteit

Wat betreft het detail van de beschrijving van de voorgenomen activiteit (het "voorkeursalternatief") zou met name ingegaan kunnen worden op die onderdelen van de oppervlaktedelfstoffenwinning in het IJsselmeergebied met deelingrepen en -activiteiten welke belangrijke milieu-consequenties kunnen hebben.

De voorgenomen activiteit dient te worden beschreven voor zover deze beschrijving inzicht geeft in fysieke ingrepen met daarmee gepaard gaande beïnvloedingen van het biotische en abiotische milieu. De bronnen dienen op globale wijze te worden aangegeven. Aan deze beschrijving kunnen de verschillende mogelijke milieubeschermdende maatregelen (zie 4.2.5) en effecten (zie 7) worden verbonden.

Bij een beschrijving van de voorgenomen activiteit dient aandacht te worden besteed aan:

- de aanduiding van alle beoogde wingebieden; hierbij dient tevens te

worden aangegeven in welke mate de in de periode 1989-1998 noodzakelijke verdiepingen van de vaargeulen ophoogzand beschikbaar doen komen;

- de aanduiding van de dikte, samenstelling en mate van eventuele verontreiniging van deklagen in de beoogde wingebieden;
- de aanduiding van de winddiepte en oppervlakte voor elk van de beoogde wingebieden;
- een aanduiding van het wintempo en tijdstip van beëindiging van de afgraving voor zover dat nu reeds te overzien is;
- de aanduiding van mogelijke compenserende en mitigerende maatregelen

4.2 Alternatieven

De keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten moet in het MER zorgvuldig worden gemotiveerd.

De alternatieven zullen wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar moeten zijn. In het MER moet worden aangegeven hoe het gestelde doel van het voornemen kan worden bereikt met behulp van de beschouwde alternatieven. De onder 4.1 genoemde aspecten dienen per alternatief aan de orde te komen. De Commissie beveelt aan tenminste de volgende alternatieven uit te werken.

4.2.1 Nulalternatief

Het nulalternatief is het alternatief waarbij de winning van oppervlaktedelfstoffen (met uitzondering van de bij onderhoudswerkzaamheden vrijkomende oppervlaktedelfstoffen) in het IJsselmeergebied vanaf 1989 niet meer zou plaatsvinden. De huidige bestemmingen van de verschillende onderdelen van het studiegebied zouden dan in wezen niet veranderen.

Het nulalternatief dient te worden uitgewerkt als referentiesituatie voor de milieugevolgen van (andere) alternatieven.

Als referentietijdstip dient bij voorkeur het jaar te gelden waarover de meest recente gegevens beschikbaar zijn.

4.2.2 Doelstellingsalternatieven

Gelet op de taakstellingen in de ontwerp landelijke beleidsnota zal moeten worden gezien welke doelstellingsalternatieven redelijkerwijs in beschouwing zijn te nemen. Hierbij dient te worden ingegaan op de mogelijkheden van:

- verandering van de provinciale verdeelsleutel, i.c. winning elders (bijv. landlokaties of in de Noordzee);
- toepassing van alternatieve materialen;
- versterking van een zuinig gebruik en van het hergebruik van materialen ten behoeve van ophoging.

4.2.3 Locatie-alternatieven

Afhankelijk van de randvoorwaarden (zoals genoemd in hoofdstuk 7 van de startnotitie), de gekozen winddiepte, de mate van concentratie van de winningen en de hoeveelheid te winnen oppervlaktedelfstoffen zijn locatie-alternatieven mogelijk.

In het MER zullen de criteria onderbouwd moeten worden op basis waarvan tot een aanwijzing van wingebieden kan worden gekomen.

4.2.4 Uitvoeringsalternatieven

Hierbij gaat vooral de aandacht uit naar de schaal van de activiteit/wingebieden (meerdere kleine of enkele grotere winplaatsen) en hiermee samenhangend de diepte van de winningen, alsmede de vorm van de ontgroningen, de winningsmethoden (bijvoorbeeld methoden waarbij zo weinig mogelijk vertroebeling optreedt), het eventueel herstellen van de af dichtende functie en de hellingshoek van de ontgrondingsputten.

Aangegeven dient te worden welke uitvoeringswijze vanuit milieu-oogpunt het gunstigst is (bijv. kleinere winplaatsen met een grote diepte of grotere oppervlakten met een geringe diepte).

4.2.5 Het alternatief met toepassing van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu

Het zogeheten "meest milieu-vriendelijke alternatief" dient volgens artikel 41 j, lid 3 van de Wabm in ieder geval in het MER te worden beschreven.

Dit alternatief zou een combinatie kunnen vormen van locatie-, uitvoerings- en doelstellingsalternatieven, waarbij zoveel mogelijk de natuurwetenschappelijk belangrijke gebiedsdelen worden ontzien en waarbij een zodanige uitvoering wordt gekozen dat het saldo van positieve en negatieve milieu-effecten zo gunstig mogelijk is.

5. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Aangegeven dient te worden ten behoeve van welk(e) besluit(en) het MER is opgesteld en dienstig kan zijn en door wie of welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen. Tevens dient te worden beschreven volgens welke procedure (met eventuele coördinatie) en tijdsplan dit geschiedt en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel of informeel betrokken zijn. Voorts dient te worden vermeld welke ter zake doende overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan de betreffende besluiten waarvoor het MER is opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten (hardheid; hoe lang geleden genomen). Evenzeer dient te worden aangegeven welke besluiten in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen in het betreffende

studiegebied en daarbuiten, teneinde het project ten uitvoer te kunnen brengen.

Het besluit ten behoeve waarvan het MER wordt opgesteld, betreft een besluit op beleidsniveau, te weten de vaststelling van de Nota Oppervlakedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebiedgebied 1989-1998. De initiatiefnemer zal het MER samen indienen met de ontwerp-Nota 1989-1998. Om te kunnen bepalen welke randvoorwaarden gelden voor de vaststelling van de Nota Oppervlakedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989-1998 dient in het MER, naast de van toepassing zijnde wetten en wettelijke regelingen, aandacht te worden besteed aan de volgende documenten en beleidsintenties:

- de ontwerp landelijke beleidsnota 'Geground ontgronden' (mei 1987) en het advies van de Raad voor de Waterstaat (in voorbereiding);
- Nota 292 Zandwinning IJsselmeergebied en Randmeren (1980) en het besluit tot verlenging van het beleid zoals weergegeven in deze nota tot 1989;
- afspraken binnen de Landelijke Commissie voor de Coördinatie van het Ontgroningenbeleid (LCCO) en de ambtelijke commissie Regionaal Ontgroningenbeleid (R.O.B.);
- Nota Ophoogzand (1984);
- Voorlopig Indicatief Meerjarenprogramma Bodem 1984-1988;
- het Indicatief Meerjarenprogramma Water;
- het Indicatief Meerjarenprogramma Milieubeheer;
- het Meerjarenprogramma Natuur- en Landschapsbehoud 1988-1992;
- de EG-Vogelrichtlijn (1979);
- het Verdrag van Ramsar (1972) (de Wetlands-Conventie);
- Rijkswaterkwaliteitsplan (1987);
- Provinciale grondwaterplannen;
- Structuurschema Natuur- en landschapsbehoud;
- Structuurschema Openluchtrecreatie;
- Nota Markerwaard (RARO - advies 1982);
- Besluitvorming in het kader van COMIJS, CIBRIJ en BOVAR;
- Structuurschema Vaarwegen, partiële herziening (1984);
- Structuurschema Drink- en Industrierwatervoorziening;
- Structuurschema Buisleidingen;
- relevante streek- en bestemmingsplannen.

Daarnaast dient in het MER te worden aangegeven welke besluiten nog moeten worden genomen in het kader van:

- de Wet op de Ruimtelijke Ordening;
- de Ontgroningenwet.

